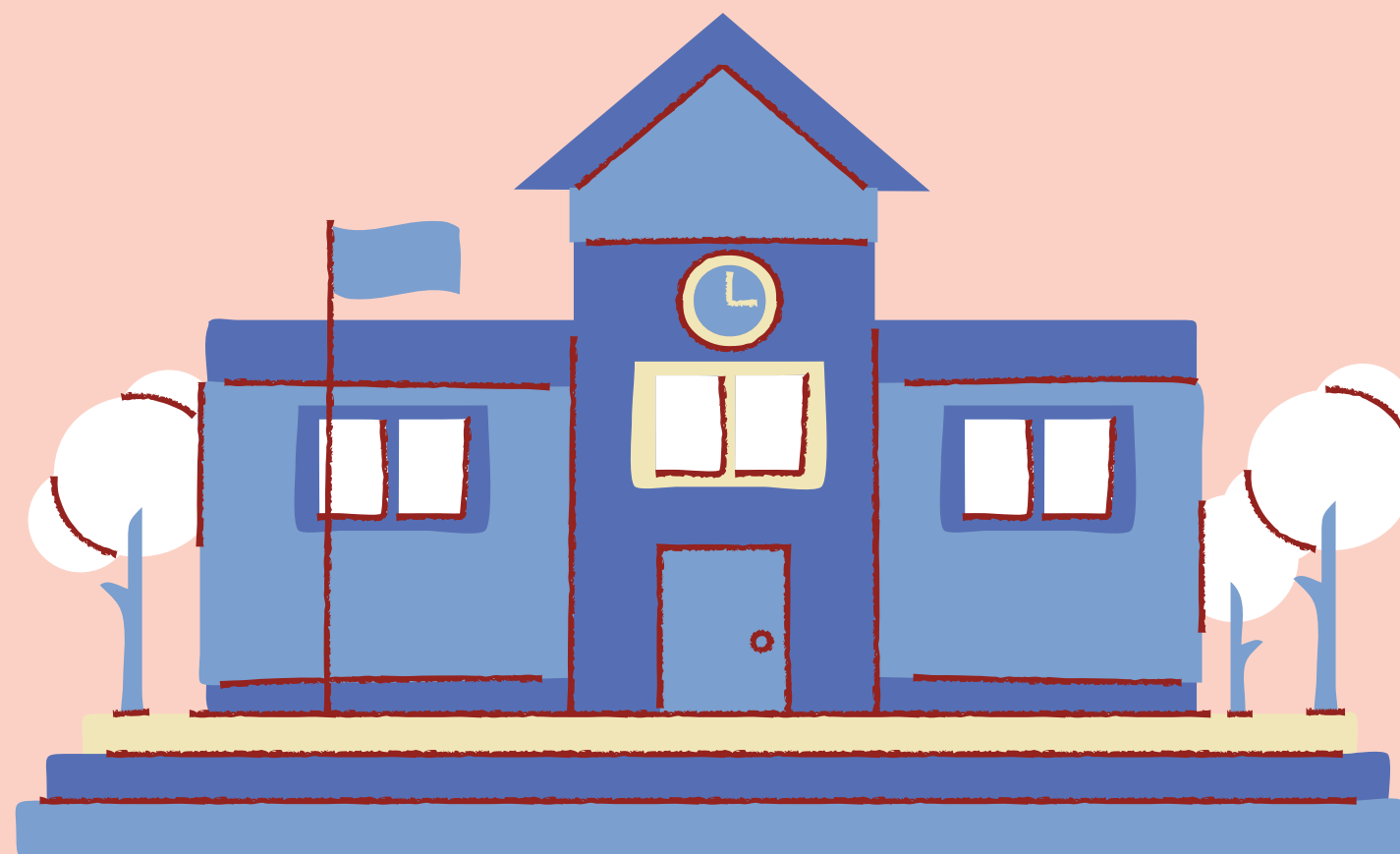

Vilniaus darželis - mokykla "Vaivorykštė" mokinių sveikatos rodiklių suvestinė 2023 m.

Informaciją parengė: Vanda Balcevič
Visuomenės sveikatos specialistė, vykdanči sveikatos priežiūrą mokykloje

GERA VAIKO SAVIJAUTA MOKYKLOJE – BENDRUOMENĖS RŪPESTIS

Vilniaus darželis - mokykla "Vaivorykštė" misija – padėti mokiniui mokytis pagal gebėjimus, užtikrinti:

- lygias ugdymosi galimybes, vadovaujantis bendravimo ir bendradarbiavimo, dalijimosi sukaupta patirtimi principais,
- sudaryti sveikas ir saugias ugdymo ir ugdymosi sąlygas, todėl ypač daug dėmesio skiriama gerai vaiko savijautai.

Kaip teigia daugelis užsienio ir lietuvių autorių, gera vaiko savijauta mokykloje – ne tik mokytojų, bet ir tėvelių rūpestis.

Mokyklos ir šeimos bendradarbiavimas yra vienas svarbiausių veiksnių, darančių teigiamą poveikį sėkmingam vaikų mokymuisi mokykloje.

Mokyklos tikslas – ugdyti mokinių nuostatą sveikai ir saugiai gyventi, įtvirtinti teigiamą požiūrį į sveikatą ir ją stiprinančius veiksnius, puoselėti sveikatą stiprinantį fizinį aktyvumą, sudaryti palankias sąlygas įgyti sporto ir bendrųjų kompetencijų.

Mokinio sveikatos pažymėjimas

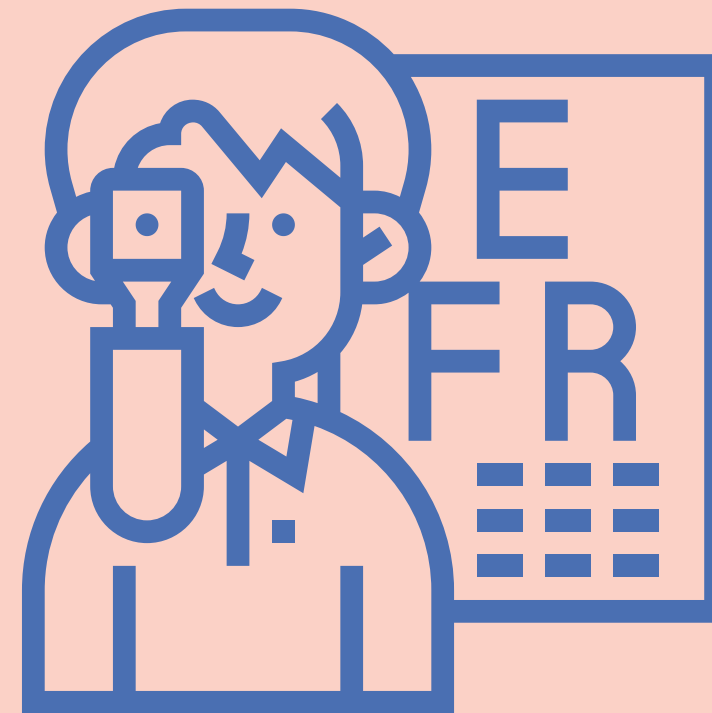
Nr. E027-1 „Mokinio sveikatos pažymėjimas“ dėl mokinių dalyvavimo ugdymo veikloje bei koordinuoti šių rekomendacijų įgyvendinimą.

Vaikų sveikatos stebėsenos informacinės sistemos dėka – Lietuvoje centralizuotai, vienoje sistemoje kaupiami nacionaliniai ugdymo įstaigas lankančių vaikų ir pilnamečių mokinių sveikatos pažymėjimuose nurodyti sveikatos būklės duomenys apie dantų ir žandikaulių būklę, rekomendacijas mokinių dalyvavimui ugdymo veikloje, fizinio ugdymo grupes, taip pat apsilankymus pas visuomenės sveikatos specialistą, ligotumo rodiklius. Informacinėje sistemoje kaupiami duomenys vertingi formuojant sveikatos politiką, mokinių sveikatos būklės gerinimo prioritetus, planuojant ir įgyvendinant efektyvias sveikatos stiprinimo ir prevencines priemones, gerinant visuomenės sveikatos paslaugų kokybę. Yra galimybė stebėti, kaip kinta šalies mokinių sveikatos būklė ir, remiantis objektyvia bei išsamia informacija, priimti sprendimus, kaip pagerinti mokinių sveikatą.

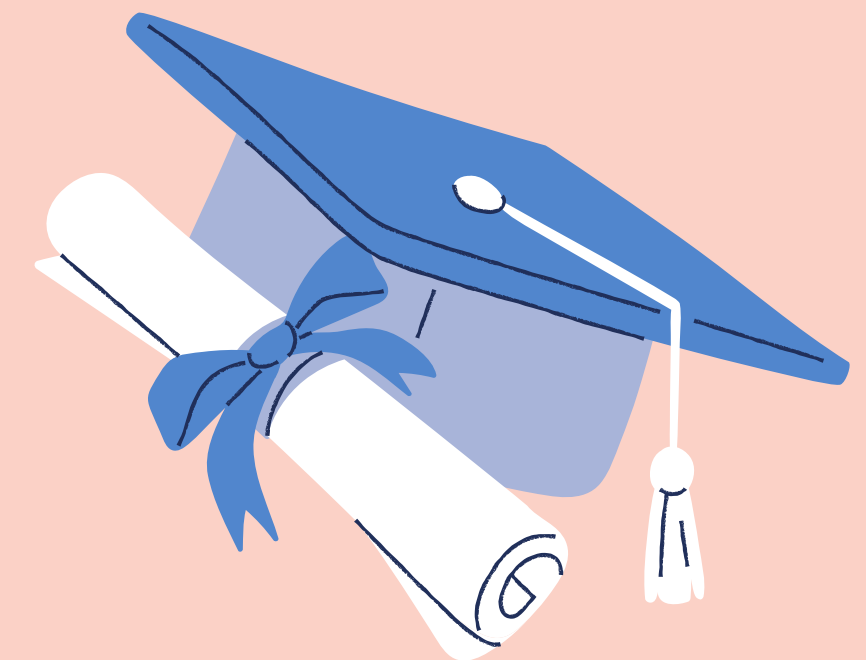
Sveikatos duomenų analizės aprašymas

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. rugpjūčio 13 d. įsakymu Nr. V-905 patvirtintos Lietuvos higienos normos HN 21:2017 „Mokykla, vykdanči bendrojo ugdymo programas. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai” 75 punkte nurodyta, kad mokyklos vadovas ar jo įgaliotas asmuo turi užtikrinti, kad mokiniai iki 18 metų ugdymo procese dalyvautų pasitikrinę sveikatą.

Sveikatos rodiklių suvestinė

Duomenys apie vaikų sveikatos būklę gaunami iš statistinės apskaitos formos Nr. E027-1 „Mokinio sveikatos pažymėjimas“. Nuo 2020 m. sausio 1 d. Mokinio sveikatos pažymėjimai (f. E027-1) teikiami per Elektroninės sveikatos paslaugų ir bendradarbiavimo infrastruktūros informacinę sistemą (ESPBI IS). Elektroniniu būdu užpildyti ir pasirašyti pažymėjimai perduodami į Higienos instituto Vaikų sveikatos stebėsenos informacinę sistemą (toliau - VSS IS). Mokinių sveikatos rodiklių suvestinė parengta naudojantis VSS IS duomenimis.

Vaikų sveikatos analizės rezultatų svarba

- Mokinio sveikatos pažymėjimo I dalis – fizinės sveikatos įvertinimas. Pildo šeimos gydytojas
- Mokinio sveikatos pažymėjimo II dalis – dantų ir žandikaulių būklės įvertinimas. Pildo gydytojas odontologas.
- Pilnai užpildytas pažymėjimas – užpildytos I ir II dalys.
- Išnagrinėjus sveikatą atspindinčius rodiklius ir gydytojo rekomendacijas, galime kryptingai įgyvendinti sveikatos priežiūrą ugdymo veikloje.

Mokinio sveikatos pažymėjimas Forma Nr. E027-1

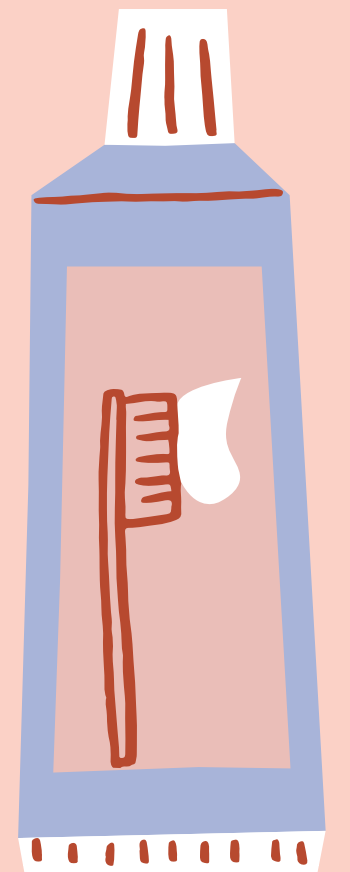
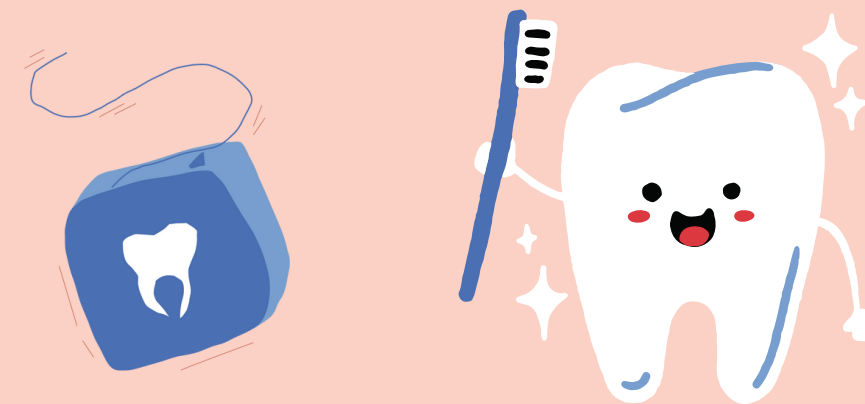
- Privalomas mokinio sveikatos patikrinimas vykdomas 1 k. metuose
- Įvertinama mokinio sveikatos būklė, pateikiamos rekomendacijos ugdymo įstaigai bei nustatomas fizinio ugdymo grupės
- Šeimos gydytojas duomenis apie mokinio sveikatą pateikia elektroninėje sveikatos sistemoje (ESPBI IS)
- Duomenis nukreipiami į mokinių sveikatos stebėsenos sistemą (VSS IS)
- Mokyklos VSS duomenis stebi, analizuoja, perduoda rekomendacijas dėl pirmos pagalbos, pritaikyto maitinimo ir kt. mokyklos atstovams .

Mokinio sveikatos pažymėjimo II dalis – dantų ir žandikaulių būklės įvertinimas. Pildo gydytojas odontologas.

Ėduonies intensyvumui išreikšti yra naudojamas KPI indeksas, rodantis

- K – kuriozinių,
- P – plombuotų ir
- I – dėl karieso išrautų dantų skaičių.

Pieninių dantų karieso intensyvumo indeksas užrašomas mažosiomis raidėmis kpi

Ugdymo įstaigos sveikatos rodiklių suvestinė

Filtrai: Data: 2023-10-24;

Ugdymo įstaiga: Vilniaus darželis - mokykla "Vaivorykštė"; Ugdymo įstaigos tipas: Bendrojo ugdymo mokykla; Amžius: 0-99; Lytis: Moterys/Vyrai

Eil. Nr.	Rodiklis	N	Rodiklio reikšmė	Rodiklio reikšmė savivaldybėje	Pokytis nuo praėjusių metų
1.	Mokinių, lankančių ugdymo įstaiga, skaičius	427	-	89480	-8,17
2.	Mokinių pristatusių formą Nr. E027-1, dalis (%)	293	68,62	68,94	+9,65
3.	Mokinių, kurių formos Nr. E027-1 formos I dalis "Fizinės būklės įvertinimas" užpildyta, dalis (%)	379	88,76	88,54	+5,29
4.	Mokinių, kurių formos Nr. E027-1 formos II dalis "Dantų ir žandikaulių būklės įvertinimas" užpildyta, dalis (%)	314	73,54	71,96	+13,61
5.	Mokinių, galinčių dalyvauti ugdymo veikloje be jokių apribojimų, dalis (%)	339	89,45	85,34	+1,05
6.	Mokinių, turinčių per mažą svorį, dalis (%)	74	19,53	13,21	-0,56
7.	Mokinių, turinčių normalų svorį, dalis (%)	258	68,07	68,06	+2,24

8.	Mokinių, turinčių antsvorį, dalis (%)	38	10,03	13,55	-6,35
9.	Mokinių, turinčių nutukimą, dalis (%)	9	2,37	4,93	NA
10.	Mokinių, priskiriamų pagrindinei fizinio ugdymo grupei, dalis (%)	379	100,00	96,96	+0,26
11.	Mokinių, priskiriamų parengiamajai fizinio ugdymo grupei, dalis (%)	0	0,00	2,11	NA
12.	Mokinių, priskiriamų specialiajai fizinio ugdymo grupei, dalis (%)	0	0,00	0,87	NA
13.	Mokinių, kuriems nurodytos bendrosios rekomendacijos, dalis (%)	40	10,55	14,66	-8,10
14.	Mokinių, kuriems nurodytos specialiosios rekomendacijos, dalis (%)	29	7,65	10,54	-14,33
15.	Mokinių atleistų nuo kūno kultūros pamokų, dalis (%)	0	0,00	0,44	NA
16.	Mokinių, kuriems pritaikytas maitinimas, dalis (%)	1	0,26	0,79	NA
17.	Mokinių, turinčių labai žemą bendrą (KPI+kpi) indeksą, dalis (%)	136	43,31	38,64	+3,46
18.	Mokinių, turinčių žemą bendrą (KPI+kpi) indeksą, dalis (%)	39	12,42	11,87	+55,83

19.	Mokinių, turinčių vidutinį bendrą (KPI+kpi) indeksą, dalis (%)	58	18,47	19,32	+9,03
20.	Mokinių, turinčių aukštą bendrą (KPI+kpi) indeksą, dalis (%)	29	9,24	13,53	-45,45
21.	Mokinių, turinčių labai aukštą bendrą (KPI+kpi) indeksą, dalis (%)	52	16,56	16,65	+1,72

N - absoliutus asmenų skaičius.

Rodiklio reikšmė - skaitinė rodiklio reikšmė ugdymo įstaigoje.

Rodiklio reikšmė savivaldybėje - skaitinė rodiklio reikšmė savivaldybėje.

Pokytis - pateikiama skaitinė ugdymo įstaigos rodiklio pokyčio reikšmė, kuri vaizduojama su "+" ženklu, jei reikšmė padidėjo, palyginus su praėjusiais metais ir "-", jei sumažėjo. Rodiklio pokytis bus pateikiamas rausva spalva, jei tai reiškia statistiškai reikšmingą rodiklio pokytį, palyginti su praėjusių metų reikšme ir balta, jei pokytis nebuvo statistiškai reikšmingas, palyginus su praeitų metų rodiklio reikšme.

Pastaba. 2-21 rodiklis apima tik tuos mokinius, kurie ugdymo įstaigai pristatė Formą Nr. E027-1

KPI ir kpi indekos ribos: Labai žemas - mažiau nei 1,2. Žemas - 1,2-2,6. Vidutinis 2,7-4,4. Aukštas 4,5-6,5. Labai aukštas - daugiau nei 6,5

Suformuota: 2023-10-24 14:20:55

Vaikų sveikatos analizės rezultatas

Išnagrinėjus sveikatą atspindinčius rodiklius ir gydytojo rekomendacijas padaryta išvada yra kad:

Mokinių, turinčių žemą bendrą (KPI+kpi) indeksą, dalis (%) +55,83

Dantų ėduonies profilaktika vaikams

Vaikų dantų ėduonies profilaktika yra labai svarbi todėl, kad laiku nepasirūpinus dantų būkle, ėduonis gali progresuoti ir tapti nuolatinių dantų pažeidimo ar net dantų netekimo priežastimi. Vaikų dantų ėduonies atsiradimą dažniausiai sąlygoja prastai valomi dantys bei tarpdančiai ir mityba, kurioje gausu angliavandenių (saldumynai, saldūs gėrimai). Siekiant užkirsti kelią vaikų dantų ėduoniui, reikia atsižvelgti į pagrindines specialistų rekomenduojamas profilaktikos priemones:

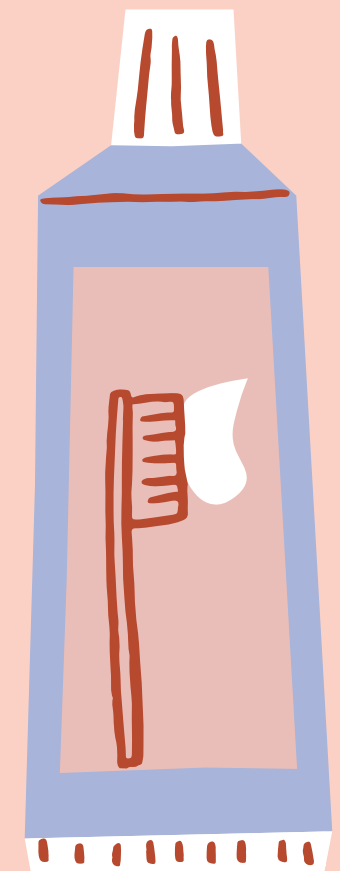
- Viena iš svarbiausių priemonių yra tėvų požiūris bei žinios apie burnos higieną, kurias jie perduoda vaikams. Vos išdygus pirmajam dančiui, reikėtų vaiką pratinti prie dantų šepetėlio du kartus per dieną, o Lietuvos Respublikos odontologų rūmai rekomenduoja vaikams su tėvų pagalba valyti dantis iki 8 m.
- Valantis dantis, svarbu pasirinkti tinkamą dantų pastą. Odontologai pataria rinktis tokią dantų pastą, kurioje yra dantų emalį stiprinančio fluoro.
- Lietuvoje nuo 2005 m. išdygusius krūminius ir prieškrūminius dantis nemokamai galima padengti dantų silantais. Ši medžiaga padengia danties paviršių ir neleidžia dantų vagelėse ir duobelėse kauptis mikroorganizmams ir taip formuoti ėduoniui. Silantais geriausia dengti dantis, kurie yra ką tik išdygę.
- Dantų ėduonies riziką galima sumažinti vartojant mažiau saldumynų ir saldžių gėrimų. Vietoj jų geriau rinktis vaisius ir daržoves, o numalšinti troškulį galima atsigeriant vandens. Vaikų dantims ypatingai reikalingas kalcis, kurio galima rasti piene ir jo produktuose

KAIP IŠSAUGOTI SVEIKUS VAIKO DANTIS?

Tėvai turi suprasti, kad tai, ar jų vaikų dantys bus sveiki, ar pažeisti ėduonies, daugiausia priklauso nuo jų pačių pastangų. Ne atsitiktinai dantų ėduonis ir apydančio ligos vadinama elgsenos ligomis. Kitaip tariant, jos yra netinkamos žmogaus elgsenos pasekmė. Dantų ėduonį dažniausiai sukelia apnašos ir jose esantys mikroorganizmai. Todėl svarbiausia jas pašalinti. Dantis valant šepetėliu ir pasta burnoje sumažėja mikroorganizmų, pašalinami maisto likučiai ir apnašos. Taip ne tik mechaniškai pašalinamos apnašos, bet ir fluoridai patenka ant danties paviršiaus

Vis dar diskutuojama, kaip dažnai derėtų valyti dantis, tačiau įrodyta, kad du kartai per dieną yra optimalus variantas ir dažnesnis valymas nedaug pagerina burnos higienos būklę. Valyti dantis šepetėliu ir dantų pasta rekomenduojama vakare prieš miegą ir dar kartą bet kuriuo kitu dienos metu.

ODONTOLOGAI REKOMENDUOJA

Svarbu, kad elementarios burnos higienos procedūros būtų atliekamos jau pirmaisiais vaiko gyvenimo metais. Rekomenduojama valyti ir masažuoti dantenas dar neišdygus dantims, kad pieniniams dantims dygti susiformuotų sveika, švari aplinka. Tik pasirodžius pirmajam dantukui būtina sudrėkintos marlės gabalėliu nuo jo valyti apnašas. Tai, žinoma, turėtų atlikti tėvai ar globėjai. Pirmaisiais gyvenimo metais nebūtina naudoti dantų šepetėlio, nebent taip patogiau tėvams

Vėliau, siekiant užtikrinti gerą burnos higieną, reikėtų tinkamai parinkti higienos priemones. Dantų šepetėlio dydis turi atitikti vaiko amžių ir rankos dydį. Šepetėlio šereliai turi būti iš aukščiausios kokybės sintetinio pluošto, turinčio geriausias valomąsias savybes. Tokie šepetėliai plastiškesni, ne taip greitai nusidėvi, higieniški. Vaikams rekomenduojama naudoti šepetėlius minkštais šereliais.

Daugelis vaikų mėgsta mėgdžioti tėvus ir valytis dantis patys. Tačiau ikimokyklinio amžiaus vaikai nepajėgūs gerai išsivalyti dantų. Žinoma, reikia skatinti juos mokytis elementarios burnos higienos, tačiau iki 6–7 metų jų dantis turi valyti tėvai. Vaiko sugebėjimas taisyklingai išsivalyti dantis priklauso nuo rankų motorinių raumenų išsivystymo. Jaunesnių nei 8 metų vaikų rankų motorika nėra adekvati.

ODONTOLOGAI REKOMENDUOJA

3–6 metų amžiaus vaikai

Šio amžiaus vaikams, jei jų visi dantys sveiki, rekomenduojama valyti dantis su dantų pasta, kurioje yra 1000 ppm fluoridų. Jei vaikas turi ėduonies pažeistų dantų, taip pat neįgaliems ir turintiems bendros sveikatos problemų vaikams gydytojas odontologas gali skirti valyti dantis su dantų pasta, kurioje yra 1450 ppm fluoridų. Dantų pastos ant dantų šepetėlio turėtų būti žirnio dydžio. Išvalius dantis vaikas turi išspjauti dantų pastos likučius, burną išskalauti nedideliu kiekiu vandens. Vakare prieš miegą išvalius dantis nevalgyti ir negerti, išskyrus vandenį.

Vyresni nei 6 metų vaikai

Vyresniems nei šešerių metų vaikams, turintiems visus sveikus dantis, rekomenduojama valyti dantis su dantų pasta, kurioje yra 1000 ppm fluoridų. Vaikams, turintiems nors vieną ėduonies pažeistą dantį, taip pat neįgaliems ir turintiems bendros sveikatos problemų vaikams gydytojas odontologas gali skirti valyti dantis su dantų pasta, kurioje yra 1450 ppm fluoridų. Dantų pastos kiekis ant dantų šepetėlio – 1–2 cm. Išvalius dantis vaikas turi išspjauti dantų pastos likučius, burną išskalauti nedideliu kiekiu vandens. Vakare prieš miegą išvalius dantis nevalgyti ir negerti, išskyrus vandenį.

ODONTOLOGAI REKOMENDUOJA

Nuo 6 iki 12 metų vietoj pieninių dantų dygsta nuolatiniai. Šis laikotarpis sutampa su amžiumi, kai vaikui rekomenduojama pradėti savarankiškai valyti dantis. Jis turi po truputį perimti atsakomybę už savo burnos sveikatą. Tačiau tėvų dalyvavimas ir kontrolė vis dar būtini. Tik užuot valę vaiko dantis, tėvai turi aktyviai stebėti, kaip jie tai daro patys. Kadangi dygstantys nuolatiniai dantys nesiekia sukandimo linijos, dantų šepetėlio šereliai nepasiekia ir neišvalo tokių dantų kramtomųjų paviršių (1 pav.). Nuolat esančios apnašos yra pražūtingos tokiems nesubrendusiems, menkai mineralizuotiems dantims. Jei vaikas nesugeba šių dantų kokybiškai išsivalyti pats, tai už jį turi atlikti tėvai. Ši procedūra ypač aktuali 5–7 gyvenimo metais, kai dygsta pirmieji nuolatiniai krūminiai dantys, ir 11–12 metais, kai dygsta antrieji nuolatiniai krūminiai dantys.

Taigi tėvų kontrolė ir pagalba būtina dar ilgą laiką, kol vaikas pradės savarankiškai valyti dantis.

